

Hyväksytty valtuustossa 12.12.2016



Espoon kaupungin omistajapolitiikka



Sisällysluettelo

1	Tausta.....	3
2	Omistajapolitiikan päämäärä.....	3
3	Omistajapolitiikan tavoitteet	4
4	Ohjausperiaatteet	4
5	Omistajapolitiikka ja toimintamuodot.....	4
5.1	Suora omistus.....	5
5.2	Kuntayhtymä.....	5
5.3	Osakeyhtiö.....	5
5.4	Muut toimintamuodot	5

1 Tausta

Omistajapolitiikan lähtökohtana on Espoon strategia. Konsernirakenteen ja omistajapolitiikan on tuettava strategian toteutumista. Omistaminen on yksi tapa kehittää kaupunkia ja sen toimintaa sekä järjestää palveluja, jotka Espoo muutoin toteuttaisi omana toimintanaan tai palveluostoina. Omistaminen on väline, jonka tulee tuottaa kaupungille enemmän toiminnallista ja taloudellista lisäarvoa kuin toimintojen tai palvelujen järjestäminen omana työnä tai hankkimalla palveluita.

Omistaminen toteuttaa kaupungin strategiaa ja se on avointa, oikeudenmukaista, läpinäkyvää ja tasa-arvoista. Omistuksilta edellytetään samaa tuottavuutta, laatua ja vaikuttavuutta kuin kaupungiltakin. Omistukset järjestetään siten, ettei alakonserneissa tai yhteisöissä ole ristikkäisomistuksia.

Konsernirakennetta arvioidaan aktiivisesti osana toiminnan ja palvelujen järjestämistä. Sitä kehitetään aktiivisesti, pitkäjänteisesti ja se toimii tehokkaimmalla mahdollisella tavalla. Omistuksia ja niiden toimintamuotoja arvioidaan jatkuvasti omistajapolitiikan päämäärien ja tavoitteiden pohjalta. Yhteisöistä irtaannutaan siten, että kaupungin tekemät sijoitukset palautuvat mahdollisimman hyvillä tuotoilla kaupungille.

Espoo tukee avoimien markkinoiden ja uusien ratkaisujen kehittymistä niin, että markkinat voivat tarjota kaupungille yritystoiminnalla laadukkaita ja tehokkaita ratkaisuja. Kaupunki ei omista tai hanki omistuksia, jotka heikentävät tai vääristävät markkinoita. Mikäli Espoo aloittaa liiketoiminnan tai liittyy liiketoimintaan sellaisella toimialalla, jossa markkinat eivät toimi, on kaupungin tavoitteena irtaantua toiminnasta toimivien ja tasapainoisten markkinoiden syntymisen jälkeen taloudellisesti kannattavalla tavalla, mikäli se on kaupungin kokonaisedun mukaista.

2 Omistajapolitiikan päämäärä

Omistajapolitiikan päämääränä on tukea Espoon strategian toteuttamista.

Espoon kaupungin omistajapolitiikan päämäärät ovat:

- konsernin palvelut ja toiminta on järjestetty laadukkaasti ja tehokkaasti
- konsernia ja omistuksia johdetaan systemaattisesti
- pääomia ja omaisuutta käytetään tehokkaasti
- konsernirakenteella tuodaan lisäarvoa ja -hyötyä kaupungin toiminnan ja palvelujen järjestämiseen ja kehittämiseen

3 Omistajapolitiikan tavoitteet

Espoon kaupungin tavoitteena on omistusten kautta:

- palveluiden järjestäminen taloudellisesti ja toiminnallisesti kannattavalla tavalla
- tuottava sijoitustoiminta ja omistajan tuottavuuden lisääminen
- elinkeinorakenteen kehittäminen
- kiinteistöomaisuuden taloudellinen ja tehokas hallinta

Lisäksi omistuksilla

- kehitetään Espoota taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestäväällä tavalla
- tuetaan kaupungin palveluverkon, kaupunkirakenteen, markkinoinnin ja elinkeinopolitiikan kehittämistä
- parannetaan operatiivisen toiminnan tuottavuutta
- muodostetaan toiminnallinen kokonaisuus, jossa tehtävät on tarkkaan määritelty ja rajattu

Kaupungin ensisijainen tavoite konserniyhteisöille ei ole voiton tavoittelu, mutta yhteisöillä tulee pääsääntöisesti olla oman pääoman tuottotavoite, siten että vähintään toiminnan jatkuvuus voidaan turvata. Yhteisöjen pääomien käyttö on aina oltava tehokasta.

4 Ohjausperiaatteet

Kuten kaupunkia myös konsernia ja sitä kautta omistuksia ohjataan aktiivisesti ja vastuullisesti. Yhteisöillä on tarkoitus ja tavoite, joiden toteutumista ja tarkoituksenmukaisuutta arvioidaan säännöllisesti. Merkittävimmille yhteisöille asetetaan lisäksi valtuustokauden mittaiset tai vuosittaiset tavoitteet, joiden toteutuminen raportoidaan säännöllisesti kaupunginhallituksen konsernijaostolle ja tarvittaessa myös valtuustolle. Tavoitteet ovat strategialähtöisiä, selkeitä ja mitattavia.

Konserniyhteisöillä on ajantasaiset liiketoiminta- tai taloussuunnitelmat, joilla varmistetaan tavoitteiden saavuttaminen. Kaupunki varmistaa, että näitä suunnitelmia noudatetaan.

Tarkemmat ohjaukseen liittyvät yksityiskohdat määritellään konserniohjeissa sekä hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevassa ohjeessa.

5 Omistajapolitiikka ja toimintamuodot

Toiminnan luonne määrittelee sen, miten kaupungin palvelutuotanto kannattaa organisoida. Toimintaa käynnistettäessä tai kehitettäessä analysoidaan, mitä toimintamuotoa kulloinkin käytetään vai toteutetaan-ko toiminta emokaupungin sisällä. Toimintamuodon valinta tehdään omistajapolitiikan päämäärien ja tavoitteiden pohjalta. Seuraavassa on esitelty lyhyesti eri toimintamuodot ja pääperiaatteet niiden käyttämiseksi.

5.1 Suora omistus

Suorassa omistuksessa olevan kaupungin omaisuuden omistusmuoto voi olla peruskaupungin lisäksi taseyksikkö tai liikelaitos. Nämä kuuluvat juridisesti peruskaupunkiin, mutta niitä koskevat periaatteessa samat raportointivaatimukset (tilinpäätös, tulos, tase ja rahoituslaskelma) kuin erillistä juridista yksikköä.

5.2 Kuntayhtymä

Espoo hoitaa merkittävän osan peruspalveluistaan kuntayhtymien kautta.

5.3 Osakeyhtiö

Osakeyhtiöt ovat kaupungin organisaatiosta erillisiä, ja niitä koskee oma erillinen lainsäädäntönsä. Osakeyhtiölain mukaan osakeyhtiön tarkoituksena on voiton tavoittelu. Osakeyhtiö voi harjoittaa myös toimintaa, jossa toiminnan tarkoituksena on muu kuin voiton tavoittelu, mikäli osakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä on näin määrätty.

5.4 Muut toimintamuodot

Omistamisen lisäksi kaupunki voi olla mukana säätiössä tai yhdistyksen jäsen. Säätiömuotoisessa toiminnassa kaupunki luovuttaa sijoituksensa säätiölle, mutta voi ainoastaan rajallisesti vaikuttaa säätiön päätöksentekoon. Espoon kaupunki osallistuu uusiin säätiöihin vain poikkeustapauksissa. Yhdistyksen jäsenyys on perusteltua silloin, kun kaupungin palvelutuotannolle on jäsenyydestä selkeää hyötyä esimerkiksi edunvalvonnan tai palveluiden kehittämisen kautta.

Lisäksi voidaan toiminnallisista tai taloudellisista syistä toteuttaa hankkeita elinkaarimallilla. Elinkaarimallia käytettäessä tulee varmistaa konsernin omistusmahdollisuus elinkaarisopimuksen päättyessä.